Муниципальное общеобразовательное бюджетное учреждение
средняя общеобразовательная школа с.Нугуш
муниципального района Мелеузовский район
Республики Башкортостан

РАССМОТРЕНО	**СОГЛАСОВАНО**	**УТВЕРЖДАЮ**
на заседании ШМО	Зам.директора по УР	Директор МОБУ СОШ с.Нугуш
Протокол № 1		
____ Кинзябулатова Г.В.	____ Занкина Н.В.	____ Габбасова Г. Ш.
«27» августа 2020г.		Приказ № 83 от 28.08.2020г.
	«28» августа 2020г.	«28» августа 2020г.

Ознакомлены ______ ______ «27» 08 2020г

Ознакомлены ______ ______ «28» 08 2020г.

Адаптированная рабочая программа
по родному (башкирскому) языку
для 5-9 классов
обучающихся с ограниченными возможностями здоровья
Уровень образования: основное общее образование
Срок реализации: 2020-2025гг.

Составитель:
учителя башкирского языка и литературы
Габбасова Р.М.

2020

Был эш программаһы һаулыҡ мөмкинлектәре сикләнгән балаларҙың шәхси үҙенсәлектәрен иҫәпкә алып төҙөлдө.

I. Уҡыу предметын үҙләштереүҙең планлаштырылған һөҙөмтәләре

Шәхсән һөҙөмтәләр:

• башҡорт теленең, башҡорт әҙәбиәтенең башҡорт халҡының иң төп милли-мәҙәни ҡиммәте икәнен аңлау;

• туған телгә ихтирамлы булыу, уның "бер телдән дә кәм" булмауын аңлау, уны милли мәҙәниәт күренеше буларак һаҡлау, телмәр мәҙәниәтен камиллаштырырға ынтылыу;

• аралашыу процесында уйынды, хистәреңде тулы кимәлдә иркен сағылдыра алыу өсөн етерлек һүҙ байлығы булдырыу, грамматик саоаларҙы үҙләштереү

Метапредмет һөҙөмтәләре:

• төрлө стилдәге һәм жанрҙағы текстарҙы тыңлап, дөрөҫ аңлау;

• төрлө сығанаҡтарҙан (әҙәбиәт, СМИ, интернет) кәрәкле мәғлүмәтте эҙләп таба алыу, һүҙлектәр, белешмә материалдар менән эшләй белеү;

• билдәле темаға ярашлы материал эҙләй, таба, системалаштыра белеү, уларҙы анализлай һәм һайлай белеү;

• йөкмәткеһе, стилистик үҙенсәлектәре, тел сараларын ҡулланыуы яғынан төрлө телмәрҙәрҙе сағыштырыу, баһа бирә белеү;

• фекереңде яҙып һәм телдән иркен һәм дөрөҫ әйтә белеү;

• башҡорт телмәр этикетын һаҡлап, төрлө кешеләр менән һәм төрлө шарттарҙа һөйләшеүҙәргә, әңгәмәләргә ҡушыла белеү;

• телмәреүә (яҙма текстҡа һәм һөйләүгә) баһа бирә алыу, уны төҙәтә, камиллаштыра, редакторлай белеү;

• башҡорт теленән һәм әҙәбиәтенән алған белемдәрҙе рус теле һәм әҙәбиәте (предмет – ара кимәл) буйынса белемдәр менән сағыштыра, анализлай белеү.

Предмет һөҙөмтәләре:

• телдең төп функциялары тураһында, башҡорт теленең башҡорт халҡының милли теле булыуы, телдең мәҙәниәттән айырылғыһыҙ булыуы тураһында төшөнсә алыу;

• туған тел тураһындағы фәнни мәғлүмәттәрҙе үҙләштереү, уның берәмектәренең һәм кимәлдәренең үҙ – ара бәйләнешен аңлау;

• башҡорт теленең лексикаһын һәм фразеологияһын, орфоэпик, лексик, грамматик, стилистик нормаларын үҙләштереү;

• тел берәмектәрен, грамматик категорияларҙы таныу һәм анализлай алыу, тел берәмектәрен телмәр ситуацияһында урынлы һәм дөрөҫ ҡулланыу;

• һүҙгә, һүҙбәйләнешкә, һөйләмгә төрлө типтағы анализ (фонетик, һүҙьяһалыш, лексик, морфологик, синтаксик) яһай белеү, уларҙы рус теле менән сағыштыра алыу.

II. Уҡытыу предметының йөкмәткеһе

5 - се класс

Фонетика. Башҡорт теленең үҙенсәлекле өндәре – 5 сәғәт
Фонетика һәм орфоэпия. Өн һәм хәреф.
Башҡорт теленең өндәр системаһы. Уларҙы белдергән хәрефтәр.
Рус теленән ингән һүҙҙәрҙең башҡортса әйтелеше.
Башҡорт телендә үҙләштерелгән һүҙҙәр.
Һуҙынҡы һәм тартынҡы өндәр.
Башҡорт телендәге к-г, һ-х, н-ң, с-ç, з-ҙ тартынҡыларының дөрөç әйтелешенә күнекмәләр үткәреү, фонетик күнегеүҙәр эшләү.

Морфология – 5 сәғәт
Исемдәрҙең килеш менән үҙгәреше. Ҡабатлау.
Күплектәге исемдәрҙең килеш менән үҙгәреше.
Зат алмаштарының килеш менән үҙгәреше.
Яңғыҙлыҡ һәм уртаҡлыҡ исемдәрҙе ҡабатлау.

Ижек. Баҫым. Башҡорт алфавиты – 10 сәғәт
Ижек. Баҫым. Һүҙҙәрҙе юлдан – юлға күсереү.
Башҡорт алфавиты.
Ғ, һ, ң, ç өн - хәрефтәренең ҡулланышы.
Ижек. Баҫым. Ҡабатлау.
Һүҙҙәрҙе юлдан-юлға күсереү. Ҡабатлау.
Башҡорт алфавиты. Ҡабатлау.
Башҡорт телендә [уы], [үе] өндәре. Ҡабатлау.
Башҡорт телендә [й] өнө менән һуҙынҡылар ҡушылмаһы.

Синонимдар. Антонимдар. Омонимдар – 5 сәғәт
Синонимдар, антонимдар, омонимдар тураһында төшөнсә биреү, һүҙлектәр ҡулланыу.

Һүҙьяһалыш – 5 сәғәт
Башҡорт телендә һүҙьяһалыш.
Һүҙьяһалыш юлдары.
Ҡушма һүҙҙәр.
Ҡушма һүҙҙәрҙең дөрөç яҙылышы.
Фразеологик берәмектәр.

Үтелгәндәрҙе ҡабатлау, нығытыу – 4 сәғәт
Туған тел буйынса грамматик материалдарҙы ҡабатлау һәм нығытыу.
Йыллыҡ курс буйынса тикшереү эше үткәреү, хаталар өҫтөндә эштәр башҡарыу..

6 - сы класс

V – се класта үтелгәндәрҙе ҡабатлау –-2 сәғәт
Туған тел буйынса үтелгән грамматик материалды иҫкә төшөрөү.

Морфология. Исем – 12 сәғәт

Исем тураһында төшөнсә. Яңғыҙлыҡ һәм уртаҡлыҡ исемдәр

Исемдәрҙең һан, зат менән үҙгәреше.

Яһалма һәм ҡушма исемдәр.

Исемдәрҙең килеш менән үҙгәреше.

Исемдәрҙең эйәлек заты менән үҙгәреше.

Исемдәрҙең хәбәрлек категорияһы.

Исемдәрҙең күплектә үҙгәреше.

Исем темаһын ҡабатлау.

Морфология. Сифат – 7 сәғәт

Сифат дәрәжәләре.

Сифаттарҙың яһалышы.

Төп һәм шартлы сифаттар.

Башҡорт телендә сифаттарҙың исемләшеүе.

Морфология. Алмаш – 4 сәғәт

Алмаш тураһында төшөнсә.

Алмаш төркөмсәләре.

"Алмаш" темаһын ҡабатлау.

Морфология. Һандар – 6 сәғәт

Һан тураһында төшөнсә.

Ябай һәм ҡушма һандар.

Һан төркөмсәләре.

Һандарҙың үҙгәреше.

Үтелгәнде ҡабатлау, нығытыу – 3 сәғәт

Туған тел буйынса грамматик материалдарҙы ҡабатлау һәм нығытыу.

Йыллыҡ курс буйынса тикшереү эше үткәреү, хаталар өҫтөндә эштәр башҡарыу..

7- се класс

Туған тел – 3 сәғәт

Башҡорт теле. Тел һәм уның үҙенсәлектәре.

Һүҙьяһалыш. Үтелгәнде иҫкә төшөрөү.

Грамматика буйынса алдағы кластарҙа үтелгәндәрҙе ҡабатлау.

Морфология. Ҡылым - 6 сәғәт

Ҡылым тураһында төшөнсә.

Үҙ аллы ҡылымдар.

Ярҙамсы ҡылымдар.

Ҡылымдарҙың барлыҡ, юҡлыҡ формалары.

Ҡылымдарҙың заман формалары.

Ҡылым һөйкәлештәре - 10 сәғәт

Ҡылым һөйкәлештәре. Хәбәр һөйкәлеше.

Ҡылымдың үткән заман формаһы.

Ҡылымдың хәҙерге заман формаһы.

Ҡылымдың киләсәк заман формаһы.

Ҡылымдарҙың юҡлыҡ формаһы.

Бойороҡ һөйкәлеше ҡылымдары.
Ниәт һөйкәлеше ҡылымдары.
Шарт һөйкәлеше ҡылымдары.

Ҡылым төркөмсәләре - 7 сәғәт
Ҡылым төркөмсәләре. Исем ҡылым.
Сифат ҡылым.
Сифат ҡылымдың заман формалары.
Уртаҡ ҡылым.
Хәл ҡылым. Хәл ҡылымдың формалары.
Ҡылым төркөмсәләрен ҡабатлау.

Морфология. Рәүеш - 3 дәрес
Рәүеш тураһында төшөнсә .
Рәүеш төркөмсәләре.

Ярҙамсы һүҙ төркөмдәре - 2 сәғәт
Бәйләүес. Теркәүес. Киҫәксәләр.
Ымлыҡтар.

Үтелгәнде ҡабатлау, нығытыу – 2 сәғәт
Туған тел буйынса грамматик материалдарҙы ҡабатлау һәм нығытыу.
Йыллыҡ курс буйынса тикшереү эше үткәреү, хаталар өҫтөндә эштәр башҡарыу.

8 - се класс

Ябай һөйләм синтаксисы - 4 сәғәт.
Тел ғилеменең бер бүлеге булараҡ синтаксис тураһында төшөнсә. Һүҙбәйләнеш һәм һөйләм.
Һүҙбәйләнештәрҙең яһалышы. Эйәртеүле бәйләнештәрҙең төрҙәре.

Һөйләмдең баш киҫәктәре - 3 сәғәт.
Эйә менән хәбәр.
Эйә менән хәбәр араһында һыҙыҡ.

Һөйләмдең эйәрсән киҫәктәре - 8 сәғәт.
Аныҡлаусы. Өҫтәлмәлек.
Тултырыусы. Тура һәм ситләтелгән тултырыусылар.
Хәлдәр. Хәлдәрҙең төрҙәре.
Һөйләмдең эйәрсән киҫәктәре тураһында үтелгәндәрҙе ҡабатлау.

Тиң киҫәкле һөйләмдәр, уларҙа тыныш билдәләре - 3 сәғәт.
Тиң киҫәктәр эргәһендә дөйөмләштереүсе һүҙҙәр.

Бер составлы һәм ике составлы һөйләмдәр- 3 сәғәт.
Тулы һәм кәм һөйләмдәр.

Һөйләмдең айырымланған эйәрсән киҫәктәре - 5 сәғәт.
Аныҡлаусыларҙың айырымланыуы.
Өҫтәлмәлектәрҙең айырымланыуы.
Хәл әйтемдәре һәм уларҙың айырымланыуы.

Өндәш һүҙҙәр,инеш һүҙҙәр - 4 сәғәт
Өндәш һүҙҙәр, улар эргәһендә тыныш билдәләре.
Инеш һүҙ һәм инеш һөйләмдәр.

Тура телмәр - 4 сәғәт
Тура телмәрле һөйләмдәр.
Тура һәм ситләтелгән телмәр. Тура телмәрле һөйләмдәрҙә тыныш билдәләре. Диалог.

9 - сы класс

V-VIII кластарҙа үтелгәндәрҙе ҡабатлау - 16 сәғәт

Фонетика буйынса үтелгәндәрҙе ҡабатлау - 3 сәғәт
Фонетика. Баҫым.
Фонетика. Ижек.

Морфология - 6 сәғәт
Һүҙ төркөмдәренең бүленешен ҡабатлау.
Исем. Сифат. Ҡабатлау.
Һан. Һан төркөмсәләре. Ҡабатлау.
Сифат дәрәжәләре. Шартлы сифаттар.
Үтелгәнде ҡабатлау, нығытыу.
Ҡылым. Ҡабатлау.

Синтаксис - 7 дәрес
Һүҙ һәм һөйләм.
Һөйләм киҫәктәре. Ҡабатлау
Йыйнаҡ һәм таркау һөйләмдәр.
Бер составлы һөйләмдәр. Ҡабатлау.

Ҡушма һөйләм синтаксисы - 5 сәғәт
Ҡушма һөйләм синтаксисы.
Теҙмә ҡушма һөйләмдәр.
Теркәүесле һәм теркәүесheҙ теҙмә ҡушма һөйләмдәр.
Теҙмә ҡушма һөйләмдәр. Ҡабатлау.

Эйәртеүле ҡушма һөйләмдәр - 6 сәғәт
Эйә эйәрсән һөйләмдәр.
Хәбәр эйәрсән һөйләмдәр.
Эйәрсән хәл һөйләмдәр.

Ҡатмарлы синтаксик констркуциялар – 3 сәғәт
Ҡатмарлы синтаксик төҙөлмәләр.

Үтелгәндәрҙе ҡабатлау, дөйөмләштереү - 3 сәғәт

Туған тел буйынса грамматик материалдарҙы ҡабатлау һәм нығытыу.
Йыллыҡ курс буйынса тикшереү эше үткәреү, хаталар өҫтөндә эштәр башҡарыу.

III. Тематик планлаштырыу

5 - се класс	
Фонетика. Башҡорт теленең үҙенсәлекле өндәре	5 сәғәт
Морфология	5 сәғәт
Ижек. Баҫым. Башҡорт алфавиты	10 сәғәт
Синонимдар. Антонимдар. Омонимдар	5 сәғәт
Һүҙьяһалыш	5 сәғәт
Үтелгәндәрҙе ҡабатлау, нығытыу	4 сәғәт
6 - сы класс	
V – се класта үтелгәндәрҙе ҡабатлау	2 сәғәт
Морфология. Исем	12 сәғәт
Морфология. Сифат	7 сәғәт
Морфология. Алмаш	4 сәғәт
Морфология. Һандар	6 сәғәт
Үтелгәнде ҡабатлау, нығытыу	3 сәғәт
7 - се класс	
Туған тел	3 сәғәт
Морфология. Ҡылым	6 сәғәт
Ҡылым һөйкәлештәре	10 сәғәт
Ҡылым төркөмсәләре	7 сәғәт
Морфология. Рәүеш	3 сәғәт
Ярҙамсы һүҙ төркөмдәре	3 сәғәт
Үтелгәнде ҡабатлау, нығытыу	2 сәғәт

8 - се класс	
Ябай һөйләм синтаксисы	4 сәғәт
Һөйләмдең баш киҫәктәре	3 сәғәт
Һөйләмдең эйәрсән киҫәктәре	8 сәғәт
Тиң киҫәкле һөйләмдәр, уларҙа тыныш билдәләре	3 сәғәт
Бер составлы һәм ике составлы һөйләмдәр	3 сәғәт
Һөйләмдең айырымланған эйәрсән киҫәктәре	5 сәғәт
Өндәш һүҙҙәр,инеш һүҙҙәр	4 сәғәт
Тура телмәр	4 сәғәт
9 - сы класс	
Фонетика буйынса үтелгәндәрҙе кабатлау	3 сәғәт
Морфология	6 сәғәт
Синтаксис	7 сәғәт
Ҡушма һөйләм синтаксисы	5 сәғәт
Эйәртеүле ҡушма һөйләмдәр	6 сәғәт
Ҡатмарлы синтаксик констркуциялар	3 сәғәт
Үтелгәндәрҙе ҡабатлау, дөйөмләштереү	3 сәғәт

Прошито, пронумеровано и скреплено печатью
____6____листов
Директор
МОБУ СОШ с. Нугуш
____
Габбасова Г.Ш.